

Taru Tikkanen

Vapauden hinta

Kokemuksia aloittelevien lehdistön
freelancer-toimittajien työajoista ja -määristä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi (AMK)

Tv- ja radiotuotanto

Opinnäytetyö

2.12.2016

<p>Tekijä Otsikko</p> <p>Sivumäärä Aika</p>	<p>Taru Tikkanen Vapauden hinta – Kokemuksia aloittelevien lehdistön freelancer-toimittajien työajoista ja määristä</p> <p>38 sivua + 1 liite 22.11.2016</p>
<p>Tutkinto</p>	<p>Medianomi (AMK)</p>
<p>Koulutusohjelma</p>	<p>Elokuvan ja television koulutusohjelma</p>
<p>Suuntautumisvaihtoehto</p>	<p>Tv- ja radiotuotanto</p>
<p>Ohjaaja</p>	<p>Aura Neuvonen</p>
<p>Tässä opinnäytetyössä selvitetään, kuinka paljon ja millaisia aikoina uraansa aloittelevat lehdistön freelancer-toimittajat työskentelevät ja kuinka tyytyväisiä he työaikoihinsa ja -määriinsä ovat.</p> <p>Teoriaosuudessa perehdytään tämän opinnäytetyön kannalta olennaisiin käsitteisiin: freelanceriuteen, freelancer-toimittajuuteen sekä työaikaan. Avaintemoja käsitellään ja avataan lukijalle peilaamalla niitä aikaisemmin julkaistuun kirjalliseen lähdeaineistoon.</p> <p>Tutkimusaineisto on kerätty kohderyhmälle suunnatun internetkyselyn avulla. Aineiston avoimet vastaukset on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin mukaan teemoittelemalla, ja suljettujen vastausten analysoinnissa taas on hyödynnetty tilastollisia menetelmiä, kuten taulukointia.</p> <p>Tutkimustulokset kertovat, että freelancer-toimittajien vapaa-aika ja työelämä määrittävät pitkälti sen mukaan, kuinka paljon töitä on tarjolla. Kun töitä on, ne tehdään pois alta kelloon katsomatta, ja kun töitä ei ole, on aikaa levätä – halusi sitä tai ei.</p> <p>Tulosten valossa näyttää siltä, että pisintä päivää painavat tuoreimmat keltanokat, mutta kun työvuosia on takana ainakin muutama, työtahti tasoittuu ja työpäivien pituus lyhenee. Moni vastaaja koki, että työ- ja vapaa-ajan erottelu on freelancer-toimittajan kohdalla väkiväistä, sillä ajatteluun perustuva työskentely jatkuu lähes väistämättä myös silloin, kun töitä ei tehdä tietoisesti.</p>	
<p>Avainsanat</p>	<p>freelancer, toimittaja, journalismi, lehdistö, työaika, työmäärä</p>

Author Title Number of Pages Date	Taru Tikkanen Price of Freedom - Working Hours of Beginner Freelancer Journalists in Print Media 38 pages + 1 appendice 22 November 2016
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	Television and Radio Production
Instructor	Aura Neuvonen, Senior Lecturer
<p>This Bachelor's thesis focuses on finding out how much and when do beginner freelancer journalists work in the print media and how satisfied they are with their working hours.</p> <p>In this thesis, the most relevant concepts consist of being a freelancer, freelancer-journalism and working hours. These main themes are discussed in the second chapter by comparing them with former literature in the field and theory about these subjects.</p> <p>The data for this thesis has been gathered by an Internet survey aimed for the target group. The open questions have been analyzed by identifying themes according to the content analysis. In the analyses on closed questions, statistic methods have been employed, such as descriptive statistics.</p> <p>The results indicate that freelancer journalists' spare time and working hours are often defined by the current situation. If there is work to do, it will be done regardless of the time of the day. When there is no work, it is time to rest – regardless if one likes it or not.</p> <p>In light of the results, the longest working hours are done by those freelancer journalists, who have just recently started their career. After few years, working days get shorter. Many of the answerers found the separation of the working hours and spare time forced because they think about work issues also on their free time. This is due to the nature of freelancer journalist's work that is based on thinking.</p>	
Keywords	Freelancer, Journalist, Journalism, Print Media, Working Hours

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Näkökulmia freelancer-toimittajuuteen ja työaikaan	3
2.1	Freelancer-työ	3
2.2	Freelancer-toimittajuus	4
2.3	Työaika	7
2.3.1	Työaikalaki	7
2.3.2	Työaika lehdistön työehtosopimuksessa	9
2.3.3	Työaika-ajattelu murroksessa	10
3	Tutkimuksen toteutus	12
3.1	Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	12
3.2	Tutkimusaineisto ja aineistolähtöisyys	13
4	Aineiston luokittelu ja tutkimustulokset	14
4.1	Vastaajien taustatiedot	14
4.2	Työmäärät	16
4.2.1	Työpäivien pituus	16
4.2.2	Viikkotuntimäärät	17
4.2.3	Viikoittaisten työpäivien määrä	18
4.2.4	Suurin vuosittainen viikkotuntimäärä	19
4.2.5	Loman määrä	20
4.2.6	Avoimissa vastauksissa esiintyneet teemat	21
4.3	Työajat	24
4.3.1	Työpäivien yhtenäisyys	25
4.3.2	Kellonajat	26
4.3.3	Avoimissa vastauksissa esiintyneet teemat	27
4.4	Tyytyväisyys työaikoihin ja -määriin	29
5	Johtopäätökset ja pohdintaa	33
	Lähteet	36
	Liitteet	
	Liite 1. Internetkyselyn saate ja kysymykset.	

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena ovat aloittelevien freelancer-toimittajien työajat ja -määrät. Halusin tietää, koska ja kuinka paljon enintään viisi vuotta alalla olleet lehdistön vapaat toimittajat työskentelevät ja kuinka tyytyväisiä he ovat työaikoihinsa.

Kiinnostukseni aiheeseen virisi, kun aloitin kesällä 2015 työskentelyn toimitusharjoittelijana ja myöhemmin toimitusavustajana laajalevikkisessä naistenlehdessä.

Suuri osa tapaamistani toimittajista oli ainakin jossain vaiheessa työuraansa paiskinut töitä freelancerina, ja korviini kantautui toinen toistaan mielenkiintoisempia – ja karmivampia – tarinoita siitä, millaista hullunmyllyä monet toimittajista olivat uransa alkuaikoina joutuneet kestäämään. Yksi kertoi joutuneensa kättämään palkkioitaan, toinen työskennelleensä yötä päivää, koska yhdestäkään keikasta ei uskaltanut kieltäytyä.

Kuulemani asiat jäivät kaiheartamaan minua. Koska media-alan todellisuus on tällä hetkellä karua katseltavaa, halusin tietää lisää siitä, millaista on aloitella uraansa vapaana toimittajana epävakaa taloudellisessa tilanteessa. YT-neuvottelut ovat jatkuvasti käynnissä lähes jokaisessa mediatalossa, ja jopa vakituiset työntekijät joutuvat taistelemaan työpaikkojensa puolesta.

Freelancerin asema kiinnostaa minua erityisesti, koska kuten Heikki Jokinen (2014, 12) teoksessaan *Vapauden valtakunta: Freelance-journalistin opas* mainitsee, freelancerius on jatkuvasti kasvava työskentelyn muoto. Myös Petteri Ruotsalainen (2003, 6) toteaa pro gradussaan, että tiukentuvien journalististen työmarkkinoiden vuoksi vapaana toimittajana työskentely on monelle ainoa vaihtoehto työllistyä omalle alalleen.

Tämän opinnäytetyön kattona toimiva tutkimuskysymys on, koska ja kuinka paljon aloittelevat free-toimittajat työskentelevät. Osaavatko he nauttia työnsä suomasta vapaudesta vai painavatko he töitä selkä vereslihalla?

Kun aloitin työn toimitusavustajana, huomasin, että vastuun lisäksi freelancerin työ sisältää nimensä mukaisesti aimo annoksen vapautta. Työn hyviin puoliin lukeutuvat muun muassa vapaus työskennellä missä tahansa, milloin tahansa.

Tämän opinnäytetyön aluksi selvitän, mitä tarkoittavat työn perusermistöön kuuluvat käsitteet freelancer-toimittaja sekä työaika.

Freelancer-toimittajilla tarkoitan tässä kontekstissa Suomen freelance-journalistit ry:n määritelmän mukaisia ammatinharjoittajia:

– – työn on oltava ammattimaista ja [sen tulee] tuottaa taloudellista tulosta. Tällä tarkoitetaan, että hakija ansaitsee vähintäänkin merkittävän osan tuloistaan työllä, joka sisältää journalistisia elementtejä. Rajaus sulkee edelleenkin pois hakijat, jotka harjoittavat esim. omaehtoista bloggaamista ilman ansaintalogiikkaa tai avustavat lehtiä niin satunnaisesti, että toimintaa on pidettävä harrastusluonteisena. (Suomen freelance-journalistit ry 2013a.)

Työaika taas on käsitteenä hieman kinkkisempi, sillä vaikka työehtosopimukset ja työaikalaki sanovat työajasta yhtä ja toista, niiden soveltamisalaan kuuluvat lähinnä perinteiset työsuhteet ja työvuoroperustainen työ. Freelancer-toimittajat sen sijaan määrittelevät työaikansa itse, eivätkä juurikaan ole riippuvaisia toimeksiantajan aikatauluista, deadlineja lukuun ottamatta.

Tutkimusta varten olen pyrkinyt tutustumaan kattavasti alan kirjallisuuteen ja alan järjestöjen, kuten Suomen Journalistiliiton ja Suomen freelance-journalistit ry:n, tutkimuksiin ja julkisiin tietovarantoihin.

Naputetaanko tekstejä enimmäkseen virka-aikaan, vai onko joukossa paljon yötyöläisiä? Entä onko freelancer-toimittajan viikonloppu vapaa vai kenties parasta työskentelyaikaa? Ja ennen kaikkea: ovatko vapaat toimittajat tyytyväisiä työaikoihinsa?

Tämän selvittämiseksi toteutin nuorille journalisteille suunnatun internetkyselyn. Kyselyllä pyrin saamaan tietoa siitä, kuinka paljon ja millaisina ajankohtina aloittelevat freelancer-toimittajat tekevät töitä. Aineisto koostuu yhteensä 29 vastauksesta.

Tutkimusmenetelmään perehdytään tarkemmin luvussa 3, ja tulokset esitellään neljännessä luvussa. Luvussa 5 pohditaan, millaisia päätelmiä tulosten pohjalta voidaan tehdä, ja miten tutkimuksen toteutus kokonaisuudessaan onnistui.

2 Näkökulmia freelancer-toimittajuuteen ja työaikaan

Koska tässä opinnäytetyössä pohditaan freelancer-toimittajan työaika, näen tarpeelliseksi kertoa tarkemmin, mitä tässä kontekstissa oikeastaan tarkoitetaan käsitteillä freelancer-toimittaja ja työaika, ja millaisiin aikaisempiin ajatuksiin, teorioihin tai tutkimuksiin käsitteet perustuvat.

Turhan toiston välttämiseksi käytän freelancer-toimittajista vaihdellen myös nimityksiä free-toimittaja sekä vapaa toimittaja.

2.1 Freelancer-työ

Kuten Tiina Torppa (2013, 12) *Yksin työskentelevän opas* -teoksessaan toteaa, freelancer on monen ammattikunnan suosima termi, joka ei yksinään tarkoita juuri mitään, vaan vaatii seurakseen jonkin ammattinimikkeen, kuten toimittaja, hieroja, tiedottaja, konsultti tai kouluttaja.

– – ihminen tuskin voi olla pelkästään freelancer, joka tarkoittaa vain työnteen organisoinnin tapaa, työskentelyä ilman työsuhteelle ominaista työnantajaa (Torppa 2013, 12).

Torppa (2013, 12) arvelee, että yksin työskenteleviä voisi luonnehtia pärjääjiksi, joiden kohdalla esimerkiksi sairauspoissaolot ovat usein minimaaliset. Käsitystä sitkeydestä tukee työn urakkaluontoisuus, johon myös Jokinen (2014, 10) viittaa: työ täytyy tehdä valmiiksi sovituksessa ajassa ja sovittuja kriteerejä noudattaen.

Jos työ ei valmistu tai se ei ole tilauksen mukainen, korvaus jää saamatta. No music, no money – – (mts. 10).

Torppa (2013, 24) laskee free-työn varjopuoliin rajusti vaihtelevat ja hankalasti ennakoitavat työmäärät:

– – välillä työtä on enemmän ja toisinaan vähemmän, jopa liian vähän. Kun työtä on paljon, sitä todennäköisesti on yleensä aivan liian paljon eivätkä päivän tunnit tunnu riittävän työn tekemise[en]. Ajanhallinta samoin kuin työstä saatavan ansion epätasaisuus ovat lähes jokaisen yksin yrittävän päänsärky. Yksin työskentelevän pankkitilille virtaa epätasaiseen tahtiin rahaa, yksin työskentelevän ajankäyttö keikkuu epätasapainoisena ja samalla tämä kaikki vaikuttaa ihmisen yksityiselämäänkin. (Torppa 2013, 24.)

Myös Petri Savolainen (haastattelu 7.6.2016) toteaa, että freelancer-työlle on ominaista pysyväluonteinen epäsäännöllisyys. Toisinaan töitä on liaksi asti, ja silloin töitä paiski-taan kelloon katsomatta, toisinaan taas alityöllistyminen tuottaa päänvaivaa (mt.).

2.2 Freelancer-toimittajuus

Jokinen (2014, 8) määrittelee freelancer-toimittajuuden perustaksi vapauden, mikä ei si-nänsä ole yllättävää – nouseehan vapaus selkeästi esiin jo freelancer-nimikkeessä. Va-paa toimittaja työskentelee valitsemassaan paikassa juuri silloin kuin itse haluaa (mts. 8).

Freelancer-toimittajana työskentely yhdistetään usein keikkatyöhön, jossa journalisti myy omaa työtään joko elinkeinonharjoittajana tai työsuhteisena työntekijänä. Lehdistön freelanceria voidaan kuvailla myös ”vapaaksi journalistiksi, joka myy työpanostaan yh-delle tai usealle viestintävälineelle”. (Suomen freelance-journalistit ry 2013b.)

Jokinen (2014, 10) mainitsee, että vaikka freelancer-toimittajat on perinteisesti jaoteltu television, radion ja lehdistön journalisteihin, jako on hiljalleen katoamassa, sillä nykyään on arkipäivää, että free-toimittajat työskentelevät useammalle medialle.

Teoriassa freelancer-toimittaja toimii aina joko työsuhteisena työntekijänä tai oman yri-tyksensä kautta (Suomen freelance-journalistit ry 2013b). Kuten Suomen Journalistiliiton (2012) *Freelancer-strategiassa* pohditaan, yrittäjyyden ja työsuhteisuuden välille on kui-tenkin usein hankala vetää selkeää rajaa, sillä free-työ istuu vain harvoin täydellisesti kummankaan toimintamuodon perinteisiin määritelmiin.

Käytännössä työ määritellään työsuhteiseksi silloin, kun työntekijä tekee töitä työnanta-jalleen tämän johdon ja valvonnan alaisuudessa. Työsuhteessa työnantaja huolehtii työntekijän eläke- ja sosiaaliturvamaksuista, ja palkanmaksu hoituu useimmiten freelan-cer-verokortilla. (Suomen freelance-journalistit ry 2013c.)

Luovan alan yleisimpiä yrittäjyysmuotoja taas ovat yksityinen elinkeinonharjoittaja (toi-minimellä tai ilman), osakeyhtiö sekä osuuskunta (Suomen freelance-journalistit ry 2013c). Yrittäjät voivat työskennellä joko freelancer-verokortilla tai omasta yrityksestään käsin, mutta huolehtivat eläke- ja sosiaaliturvamaksuistaan joka tapauksessa itse (Sa-volainen, haastattelu 7.6.2016).

Tv- ja radio-puolen free-toimittajat ovat lehdistön vapaita toimittajia useammin työsuhteisia, sillä he ovat yleensä riippuvaisia työnantajan tarjoamista välineistä ja tiloista. Lehdistön freelancereista valtaosa työskentelee yrittäjöpohjaisesti, sillä työtä voidaan tehdä melko itsenäisesti kotoa käsin, ja siksi vain marginaalinen osa työnantajista huolehtii lehdistön free-toimittajien työeläke- ja sosiaaliturvamaksuista. (Savolainen, haastattelu 7.6.2016.)

Suomen Journalistiliitto kuitenkin ajaa lainsäädännön rajapinnan selkeyttämistä yrittäjyyden ja työsuhteisuuden osalta. Savolainen harmittelee, että nykylainsäädäntö on peräisin tehdastyön ajoilta. (Savolainen, haastattelu 7.6.2016.)

Laki on peräisin 70-luvulta, ja se lähtee tehdastyypisistä työskentelyajatuksesta. Että kun hihna alkaa pyöriä, joku valvoo sen pyörimistä, ja kun hihnan pyöriminen loppuu, sanotaan, että saat lähteä kotiin. Mutta laki ei tunnista nykytilanteita, joissa työ onkin itsenäisempää ja vapaampaa, ja siksi edelleen [yrittäjyyden määritelmää pohdittaessa] katsotaan, että oletko työnjohdon ja valvonnan alla. Ja jos sulla ei ole sellaista pomoa, joka säännöllisesti valvoo työn tekemistä – –, silloin tulkinnat helposti muodostuu siihen, että henkilö ei ole työsuhteessa. (Savolainen, haastattelu 7.6.2016.)

Yrittäjäksi saatetaan Savolaisen mukaan määritellä hyvinkin heppoisin perustein, minkä huonot puolet tulevat esiin esimerkiksi työttömyys- ja sosiaaliturvaa koskevissa asioissa:

– – vaikka työtön henkilö tai opiskelija, joka alottaa freetyön, niin helposti voidaan tulkita, et sähän työllistyt freelancerina, vaikka sä oot tehnyt yhden jutun ja saanut siitä sata euroa. Ja työttömyysturva estyy – –, tilanteet voi olla aika kohtuuttomia. (Savolainen, haastattelu 7.6.2016.)

Anni Lintula ja Meri Valkama (2009, 128) kirjoittavat teoksessaan *Nuoren toimittajan eloonjäämisopas*, että freelancer-toimittajuuden parhaina puolina pidetään usein työn vapautta, joka koskee niin työtehtäviä, toimeksiantajaa kuin työaikoja ja -paikkoja.

Freelancerit ovat siinä mielessä etuoikeutettuja, että kuten Jokinen (2014, 8) muistuttaa, he päättävät itse esimerkiksi loma-ajoistaan ja vapaapäivistään eivätkä ole riippuvaisia työpaikan asettamista työskentelyajoista.

Myös Savolainen (haastattelu 7.6.2016) vahvistaa, että free-työn parhaana puolena pidetään aikaisempien tutkimustenkin valossa juuri vapautta tehdä työtä koskevia päätöksiä itse, ja että freelancerius on siksi suhteellisen haluttu ja pidetty työntöön muoto. Tämä

ilmenee myös Suomen Journalistiliiton teettämästä freelancereiden työmarkkinatutkimuksesta (2014, 20), josta selviää, että valtaosa free-toimittajista on tyytyväisiä työtään ja elinolosuhteitaan koskeviin asioihin.

Vapaudella on kuitenkin myös kääntöpuolensa. Lintula ja Valkama (2009, 145) ajattelevat, että koska työskennellä saa juuri silloin kuin itse tahtoo, työ ja vapaa-aika sekoittuvat helposti keskenään. Vapaa toimittaja Suvi Kerttula pohtii:

– – On vaikea määritellä, mistä työnteko alkaa ja mihin se päättyy. En koe olevani töissä, sillä olen elämäntapaintiaani. Olen tavallaan koko ajan sekä töissä että lomalla. – – (Lintula & Valkama 2009, 145.)

Vaikka freelancereiden työmarkkinatutkimuksen mukaan joka kymmenes free-toimittaja kokee olevansa ylityöllistetty (Suomen journalistiliitto 2014, 6), myös töiden riittämättömyys ja tulojen vähäisyys aiheuttavat monille päänvaivaa (Savolainen, haastattelu 7.6.2016). Freelancereiden työmarkkinatutkimuksen mukaan lähes joka toinen vastaajista koki olevansa alityöllistetty (Suomen Journalistiliitto 2014, 6).

Tietyllä tapaa freelancereita painaa vakituisia työntekijöitä suurempi vastuu, sillä toimeentulo on täysin työntekijän omissa käsissä – yksikin virhe saattaa johtaa siihen, ettei töitä enää ole tarjolla, ainakaan samalta toimeksiantajalta. Jokinen pohtiikin, että freelancerilta puuttuvat vakituisen työpaikan etuihin kuuluvat turvaverkot. Free-toimittajat eivät yleensä kuulu esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan tai sairausajan turvan piiriin. (Jokinen 2014, 8.)

Periaatteessa freelancer-toimittaja määrittelee itse hinnan myymälleen työlle – minimihintoja tosin säätelevät muun muassa Yleisradiota sitova Yhtyneet-sopimus sekä Suomen Journalistiliiton ja työnantajaliitto Viestinnän Keskusliitto VKL:n solmima lehdistön Freelancer-tehtävien toimitus- ja myyntiehtosopimus (Jokinen 2014, 36). Todellisuus on kuitenkin usein toivottua karumpi, sillä useat mediatalat voivat omissa freelancer-sopimuksissaan päättää asioista haluamallaan tavoilla (mts. 36), jotka eivät useinkaan ole free-toimittajalle eduksi. Suomen Journalistiliiton Freelancer-strategiassa (2012) todetaankin, että freelancer-journalistit ansaitsevat keskimäärin vakituisia kollegoitaan vähemmän.

Usein freelance-työ näyttäytyy halpatyönä, josta ei makseta läheskään samaa kuin vakituisesta työstä. Freelancerin keskimääräinen verotettava tulo on alle 2/3 vastaavissa tehtävissä vakituisessa työsuhteessa toimivan työntekijän ansioista. (Suomen Journalistiliiton Freelancer-strategia 2012.)

Myös Savolainen (haastattelu 7.6.2016) toteaa, että freelancer-toimittajat tienavat vuositasolla mediaanitulolla mitattuna keskimäärin jopa 55 prosenttia vähemmän kuin työsuhteiset toimittajat. Vuonna 2014 vapaat toimittajat tienasivat keskimäärin 23 900 euroa (Suomen Journalistiliitto 2014).

2.3 Työaika

Tässä luvussa tarkastellaan työaikalain sekä lehdistön työehtosopimuksen näkemyksiä työajasta. Lisäksi luvussa sivutaan työaika-käsitteen käyttökelpoisuutta ja sopivuutta nykyajan työelämään ylipäätään.

2.3.1 Työaikalaki

Työajoista säädetään yleisesti työaikalaisissa (605/1996), jota sovelletaan valtaosaan työsuhteista.

Työaikalakia sovelletaan Työsopimuslain (55/2001 § 1) mukaisesti

– – sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Tätä lakia on sovellettava, vaikka vastikkeesta ei ole sovittu, jos tosiseikoista käy ilmi, että työtä ei ole tarkoitettu tehtäväksi vastikkeetta.

Lain soveltamista ei estä pelkästään se, että työ tehdään työntekijän kotona tai hänen valitsemassaan paikassa eikä sekään, että työ suoritetaan työntekijän työvälineillä tai –koneilla. (Työsopimuslaki 55/2001 § 1.)

Työaikalaki ei kuitenkaan yleensä koske freelancereita, sillä sitä ei sovelleta

3) työhön, jota työntekijä tekee kotonaan tai muutoin sellaisissa oloissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa siihen käytettävän ajan järjestelyjä; (Työaikalaki 605/96 § 2).

Työaikalain neljännen pykälän mukaan työaikaan luetaan sekä työhön käytetty aika että se aika, jonka työntekijä joutuu viettämään työpaikalla työskentelyvalmiudessa. Päivittäisiä taukoja ja muita sovittuja lepoaikoja sen sijaan ei lasketa työajaksi, jos niiden aikana on sallittua poistua työpaikalta. Myöskään matkoihin kuluva aikaa ei lueta työaikaan, ellei sitä tule pitää työsuorituksena. Jos työnantaja ja työntekijä ovat yhteisymmärryksessä sopineet, että työntekijä on tavoitettavissa kotonaan tai muualla niin, että hänet voidaan tarvittaessa kutsua töihin, myöskään tätä varallaoloaikaa ei lasketa työajaksi (Työaikalaki 605/1996 § 5).

Työaikalaki (605/1996 § 6) määrittää säännölliseksi työajaksi enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Säännöllinen työaika voidaan järjestää myös niin, että se on keskimäärin 40 tuntia enintään 52 viikon mittaisen ajanjakson aikana (Työaikalaki 605/1996 § 6).

Erikseen määritellyillä aloilla säännöllinen työaika voidaan järjestää myös niin sanottuna jaksotyöaikana, jolloin työaika on kolmen viikon ajanjakson aikana enintään 120 tuntia tai kahden viikon aikana enintään 80 tuntia (Työaikalaki 605/1996 § 7).

Työntekijä ja työnantaja voivat keskenään sopia myös liukuvasta työajasta. Tällöin työntekijä voi sovituissa puitteissa päättää itse työnsä päivittäiset aloittamis- ja lopettamisajankohdat (Työaikalaki 605/1996 § 13). Kello 23:n ja 6:n väliselle aikavälille sijoittuva työ lasketaan joka tapauksessa yötyöksi (Työaikalaki § 26).

Työaikalain (605/1996) § 31 takaa työntekijälle kerran viikossa vähintään 35 tunnin mittaisen, yhtäjaksoisen vapaa-ajan, joka tulee, mikäli mahdollista, sijoittaa sunnuntain yhteyteen. Joissakin tilanteissa tästä voidaan poiketa, mutta vapaa-ajan tulee kaikissa tapauksissa olla kuitenkin vähintään 24 tuntia viikossa, ellei työntekijä työskentele alle kolmea tuntia päivässä tai muutamassa muussa erityistapauksessa (Työaikalaki § 31).

Peräkkäisten työvuorojen väliin tulee hieman alasta riippuen jäädä joko 9 tai 11 tunnin mittainen lepoaika, elleivät työnantaja ja työntekijä ole keskenään sopineet muusta tilapäisestä ratkaisusta (Työaikalaki § 29).

Eri alojen työehtosopimuksissa työajasta voidaan kuitenkin sopia työaikalasta poiketen, kunhan työaika on keskimäärin enintään 40 tuntia enintään 52 viikon mittaisen ajanjakson aikana (Työaikalaki § 9).

2.3.2 Työaika lehdistön työehtosopimuksessa

Lehdistön työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvat Viestinnän keskusliiton jäsenyritysten palveluksessa olevat toimitukselliset työntekijät, kuten toimittajat, kuvaajat ja taiteilijat (Lehdistön työehtosopimus 2014–2016, 6).

Sopimus sitoo allekirjoittaneita liittoja, niiden jäsenyhdistyksiä sekä työnantajia ja työntekijöitä, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet Viestinnän Keskusliiton tai Suomen Journalistiliiton ja sen jäsenyhdistysten jäseniä (Lehdistön työehtosopimus 2014–2016, 6).

Lehdistön työehtosopimus määrittelee säännölliseksi enimmäistyöajaksi 7,5 tuntia päivässä ja 37,5 tuntia viikossa. Työaika on tarkoitus sijoittaa noin viideksi päiväksi viikossa. Työtä voidaan tehdä myös enintään 9 tuntia vuorokaudessa: kuitenkin vain, jos se on muina työaikajakson päivinä vastaavasti lyhyempi niin, ettei 37,5 tunnin viikoittainen työaika ylitä. (Mts. 18.)

Vaikka säännöllinen työaika jakautuisi useamman viikon työaikajakson, työaika ei saa ylittää 45:tä tuntia viikossa. Kahden viikon työaikajakson aikana työmäärä saa olla enintään 75 tuntia ja kolmen viikon jakson aikana 150 tuntia. (Mts. 18.)

Viikoittaisen lepoajan suhteen lehdistön työehtosopimus on samoilla linjoilla työaikalain kanssa. Työaika tulee järjestää niin, että työntekijä saa kerran viikossa vähintään 35 tunnin mittaisen keskeytymättömän vapaa-ajan. Vapaapäivät on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä toistensa yhteyteen ja viikonvaihteeseen. (Mts. 19.)

Ylityöllä tarkoitetaan säännöllisen työajan lisäksi työnantajan aloitteesta tehtyä työtä, johon myös työntekijä on antanut suostumuksensa. Ylityöstä maksetaan korvaus työaikalain määritelmän mukaisesti. Ylitöitä on mahdollista teettää enintään 138 tuntia neljän kuukauden aikana tai 250 tuntia vuodessa. (Mts. 20-21.)

Vuorolisiä maksetaan lehdistön työehtosopimuksen (2014–2016, 22) taulukon mukaisesti säännöllisistä työvuoroista, jotka päättyvät 18.00–01.00 välisenä aikana, alkavat tai päättyvät klo 01.01–05.00 välisenä aikana, kestävät mainitun ajankohdan yli tai alkavat klo 05.01–05.59 välillä.

Sunnuntaina tai arkipyhänä tehdystä työstä maksetaan tavallisen kuukausipalkan päälle jokaiselta tehdyltä työtunnilta yksinkertainen tuntipalkka (mts. 21).

Jos työntekijä ja työnantaja sopivat, että työntekijä on vapaa-aikanaan tavoitettavissa mahdollista työkutsua varten, työntekijälle maksetaan kuukausipalkan lisäksi korvauksena yksinkertainen tuntipalkka. Varallaoloaikaa ei kuitenkaan lasketa työajaksi. (Mts. 23.)

Työaikalain tapaan myös lehdistön työehtosopimuksessa (2014–2016, 8) määritellään, että työntekijä ja työnantaja voivat sopia säännöllisen työajan sijaan myös liukuvasta työajasta, jonka mukaan työntekijä voi sovituissa rajoissa itse päättää työnsä päivittäiset aloittamis- ja lopettamisajankohdat.

2.3.3 Työaika-ajattelu murroksessa

Samalla, kun hallitus on valmistellut vuosittaisen työajan korottamista 24 tunnilla (Valtioneuvosto 2016), Saku Tuominen ja Pekka Pohjakallio kyseenalaistavat koko työajan merkityksen teoksessaan *Työkirja – Työelämän vallankumouksen perusteet* (2013).

Tuominen ja Pohjakallio (2013, 29) pohtivat, että normiksi muuttunut yhdeksästä viiteen -ajattelu on lopulta suhteellisen uusi työhön suhtautumisen tapa, joka sai alkunsa vasta tehdastyön yleistyessä.

Tehdastyön sijaan yhä useampi työskentelee nykyään enemmän ajattelua kuin ruumiillista työtä vaativissa tehtävissä. Työ ei ole enää yhtä konkreettista kuin aiemmin, ja Tuominen ja Pohjakallio toteavatkin, että työpaikalla oleskelu ei automaattisesti tarkoita sitä, että tekisimme tehokkaasti töitä. Siksi työnteon valvominen läsnäoloa ja aikaa mittamalla ei heidän mukaansa ole paras mahdollinen tehokkuuden mittari. (Mts. 32.)

Tuominen ja Pohjakallio (2013, 91) arvelevat, että ajan mittaaminen on yleistä edelleen, koska pidämme työn ja arjen selkeää erottamista hyvän elämän kannalta tärkeänä. Tavoite onkin heidän mukaansa kannatettava, mutta tapa jolla siihen pyrimme, väärä.

Alitajuntamme ei nimittäin ole kovin hyvä tekemään eroa työn ja arjen välille. Kun hoemme mielelle kerran toisensa jälkeen, että älä ajattele työasioita, et ole töissä, lopputulos on yleensä päinvastainen, ahdistus kasvaa. (Mts. 91.)

Tuominen ja Pohjakallio (2013, 95) uskovatkin, että *ajan* mittaamisesta tulisi siirtyä *aikaansaamisen* mittaamiseen. He pohtivat, että vaikka nykyisen yhdeksästä viiteen -ajat-
telun tarkoituksena on suojella työntekijöitä liialta työnteolta, se voi paradoksaalisesti
johtaa jopa tavoiteltua pidempään työviikkoon:

Koska tämän ajattelutavan seurauksena vietämme vaaditun työajan huonosti kes-
kittyen toimistolla riippumatta siitä onko se järkevää vai ei ja sen päälle kertyvät
tunnit, jolloin mietimme työasioita, joista pääsääntöisesti emme voi laskuttaa. Ne
ovat harmaita tunteja. Olemme töissä, vaikkemme haluaisi. Vaikkei kukaan tiedä.

Sillä me kaikki tiedämme, että työpäivä voi olla pitkä, vaikkei työntekijä olisikaan
työpaikalla ja vaikkei hän edes haluaisi ajatella töitä. (Mts. 98.)

Ihannetilannetta he vertaavat esimerkiksi peltotyön tekemiseen. Työt tehdään, kun niitä
on, ja kun niitä ei ole, levätään. (Mts. 2013, 99).

Sen sijaan, että miettisimme työpäivän pituutta, tarkastelisimme ainoastaan tulok-
sia. Sen sijaan, että tarkkailisimme ajankäyttöä, keskittyisimme pelkästään loppu-
tulokseen.

Suhtautuisimme aikaan välttämättömänä, mutta täysin toissijaisena tekijänä.
(mts. 101.)

Tietyllä tapaa Tuomisen ja Pohjakallion mietteet konkretisoituvat melko tarkkaan free-
työn todellisuudessa. Kuten Savolainen (haastattelu 7.6.2016) toteaa, free-työskente-
lyssä työaikaa ei juurikaan mitata, vaan olennaista on valmis suorite.

- - tehdäänkö valmis lehtijuttu tai tehdäänkö valmis radio-ohjelma tai tv-ohjelma, ja
sitten siitä suoritteesta maksetaan (Savolainen, haastattelu 7.6.2016).

Suomen Journalistiliiton (2014, 6, 8–9) toteuttaman freelancereiden työmarkkinatutki-
muksen mukaan free-toimittajat käyttivät vuonna 2014 työhönsä keskimäärin 32 tuntia
viikossa ja lomailivat 3,9 viikkoa vuodessa.

Työaikalaki ja työehtosopimukset suojelevat työsuhteisia freelancereita, mutta koska
suurin osa lehdistön freelancer-toimittajista on yrittäjiä, lait, sopimukset ja säädökset ei-
vät yletä kouransa heihin asti. Ongelma piilee Savolaisen mukaan juuri työn suoritepe-
rustaisuudessa eli siinä, että vain valmiista lopputuloksesta maksetaan. (Savolainen,
haastattelu 7.6.2016.)

Savolainen arvelee, että etenkin uraansa aloittelevat freelancer-toimittajat haluavat pa-
nostaa työhönsä täysillä, palkkion suuruudesta piittaamatta.

Ja silloin se tarkoittaa, että siihen ollaan valmiita käyttämään aikaa, eikä lasketa niinkään, että kuinka monta päivää mulla on varaa tehdä tätä sadan euron juttua. (Savolainen, haastattelu 7.6.2016.)

3 Tutkimuksen toteutus

Tässä opinnäytetyössä selvitetään uraansa aloittelevien lehdistön freelancer-toimittajien työaikoja ja -määriä. Lisäksi pohditaan, miten vapaat toimittajat työaikansa ja -määränsä kokevat.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat

- 1) Kuinka paljon uraansa aloittelevat lehdistön freelancer-toimittajat työskentelevät?
- 2) Millaisina aikoina he työskentelevät?
- 3) Miten he kokevat työaikansa?

3.1 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Tässä opinnäytetyössä käytettyä tutkimusmenetelmää on hankala määritellä selkeästi joko kvalitatiiviseksi tai kvantitatiiviseksi, sillä tutkimuksessa on käytetty sekä laadullisia että määrällisiä elementtejä sisältäviä analyysimenetelmiä.

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin verkkokyselyn. Kysymykset koostuivat sekä avoimista, asteikkoihin perustuvista että monivalintakysymyksistä. Kyselyn saate ja kysymykset ovat työn liitteenä.

Kysely toteutettiin ilmaisella Kyselynetti-palvelimella, jonka havaitsin useasta vaihtoehdosta parhaaksi tämän tutkimuksen tarkoituksiin. Linkki kyselyyn saatteineen jaettiin useisiin journalistisen alan Facebook-ryhmiin, ja lisäksi linkki upotettiin freelance-ammattiosasto FAO:n sekä Suomen freelance-journalistit ry:n internetsivuille. Linkki jaettiin Suomen freelance-journalistit ry:n jäsenille myös yhdistyksen viikkokirjeen yhteydessä. Kyselyyn vastaaminen oli mahdollista 23.5.–13.6.2016 välisenä aikana, eli vastausaikaa annettiin yhteensä noin kolme viikkoa.

Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi verkkokyselyn, koska olettamukseni mukaan freelancer-toimittajat ovat aktiivisia internetin ja sosiaalisen median käyttäjiä – jo ammattinsakin vuoksi. Ajattelin myös saavani verkkokyselyyn perinteistä postitse toimitettavaa paperilomakekyselyä enemmän vastauksia, koska vastaamisen lisäksi aikaa ei tarvitse käyttää kirjekuoren kanssa näpertämiseen ja konkreettiseen postittamiseen, vaan vastaaminen hoituu muutaman klikkauksen avulla.

Kyselyn vahvuutena pidetään yleensä sitä, että siinä voidaan kysyä monia asioita ja että sen avulla on mahdollista kerätä suhteellisen laaja tutkimusaineisto. Heikkouksina taas pidetään esimerkiksi aineiston pinnallisuutta ja sitä, ettei vastaajien panoksesta, vastausmotiivista tai rehellisyydestä voi mennä takuuseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190.)

Kyselyn laadinnassa tärkeintä on Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2007, 197) mukaan selvyys. Kysymykset tulee laatia niin, että niihin ei jää tulkinnallista epäselvyyttä vaan kaikki vastaajat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla.

Kysymysten tulisi myös olla yksityiskohtaisia, lyhyitä ja sellaisia, joissa kysytään kerrallaan vain yhtä asiaa. Tarjolla tulisi olla myös ”ei mielipidettä” -vastausvaihtoehto. (Hirsjärvi ym. 2007, 197–198.)

Tässä opinnäytetyössä pyrin muodostamaan kyselyn kysymyksistä mahdollisimman selkeitä ja yksitulkintaisia. Kyselyä testattiin etukäteen sekä opinnäytetyöni ohjaajalla että kolmella lähipiiriini kuuluvalla ihmisellä ja tein siihen korjauksia heidän ehdotustensa mukaisesti. Kyselyn onnistumista ja sen luotettavuutta käsitellään tarkemmin luvuissa 4 ja 5.

3.2 Tutkimusaineisto ja aineistolähtöisyys

Tutkimusaineisto koostuu 29 verkkokyselyvastauksesta. Tutkimus on aineistolähtöinen. Aineistolähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen pääpaino on aineistossa, ja siinä edetään induktiivisen päättelyn avulla yksittäistä havainnoista yleisiin päätelmiin (Eskola & Suoranta 1998, 83). Tutkimuksen pohjana ei siis ole valmista teoriaa tai hypoteesia, joka aineiston avulla pyrittäisiin osoittamaan oikeaksi tai vääräksi (Hirsjärvi ym. 2007, 155.)

Tutkimuksessa voidaan kuitenkin havaita myös teoriasidonnaisia piirteitä. Teoriasidonnaisen tutkimuksen ajatellaan sijoittuvan aineisto- ja teorialähtöisen tutkimuksen väli- maastoon. Siinä aineiston analyysi ei perustu suoraan teoriaan, mutta aineistolähtöisille tuloksille voidaan etsiä teoriasta vahvistusta tai selitystä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Eskolan 2001, mukaan.)

Vaikka tämän opinnäytetyön tulokset määrittyvät selkeästi kyselyaineistosta käsin, analysoinnin tukena ja tausta-aineistona käytetään myös freelancer-toimittajuudesta ja työajoista aikaisemmin julkaistua kirjallisuutta ja teoriaa, jota on käsitelty tarkemmin luvussa 2.

Kyselyn avointen kysymysten vastaukset on analysoitu teemoittelemalla ne laadullisen sisällönanalyysin mukaisesti. Teemoittelulla tarkoitetaan siitä, että tutkimusaineistosta etsitään eri vastauksia yhdistäviä tai erottavia tekijöitä ja järjestellään aineisto niiden mukaan teemoittain. Teemoja voidaan muodostaa esimerkiksi taulukoinnin avulla. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

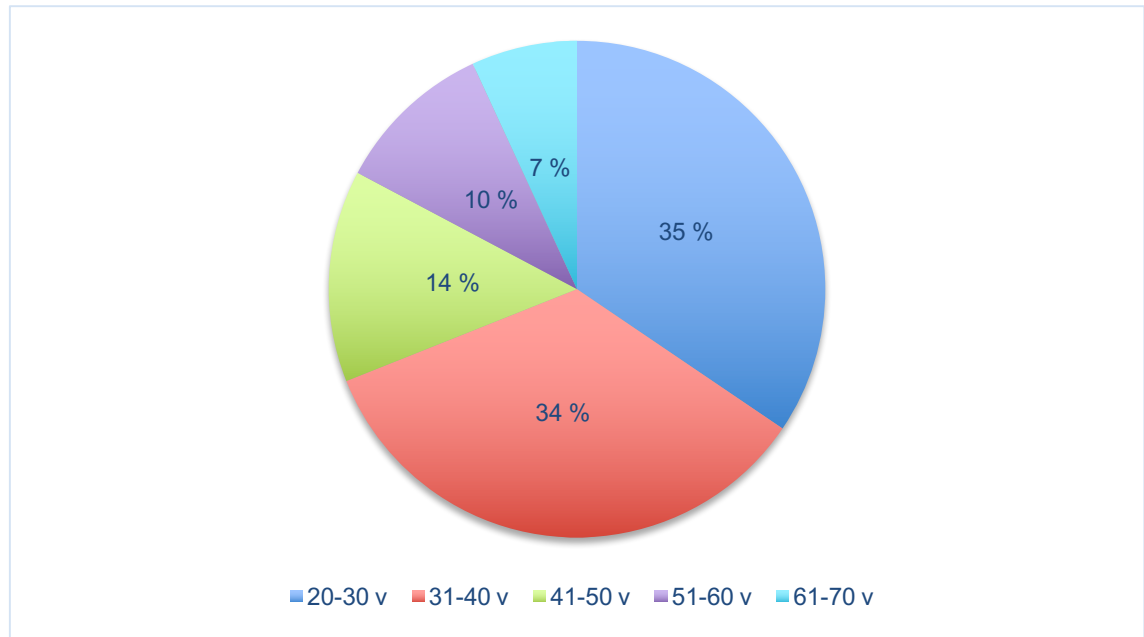
Suljettujen ja monivalintakysymysten analysointiin käytetään sekä tilastollisia menetelmiä, kuten taulukointia, että teemoittelua ja pohdintaan perustuvaa analyysia.

4 Aineiston luokittelu ja tutkimustulokset

Toteuttamaani internetkyselyyn vastasi yhteensä 30 henkilöä. Vastaajat saattoivat halutessaan vastata vain osaan kysymyksistä. Yksi vastaaja oli kuitenkin vastannut vain taustatietoja koskeviin kysymyksiin, joten hänen vastauksensa on siksi jätetty huomiotta.

4.1 Vastaajien taustatiedot

69 prosenttia vastaajista oli naisia ja 31 prosenttia miehiä. Avoimiin kysymyksiin olivat vastanneet vain naiset. Vastaajien keski-ikä on 36,9 vuotta.

Kuvio 1. Vastaajien iät.

20–30-vuotiaiden sekä 31–40-vuotiaiden ikäryhmät olivat aineistossa parhaiten katettuina, mutta keski-ikää nosti se, että vastaajien joukossa oli myös muutama yli 50-vuotias. (Ks. Kuvio 1.)

Kyselyyn saattoivat vastata kaikki, jotka olivat toimineet alalla yhdestä viiteen vuoden ajan.

Taulukko 1. Vastaajien kokemus alalla.

Vastaajien osuus	Vuodet alalla
1 vastaaja (3,3 %)	Alle 1 vuosi
1 vastaaja (3,3 %)	1 vuosi
4 vastaajaa (13,3 %)	2 vuotta
6 vastaajaa (20,0 %)	3 vuotta
4 vastaajaa (13,3 %)	4 vuotta
14 vastaajaa (46,7 %)	5 vuotta

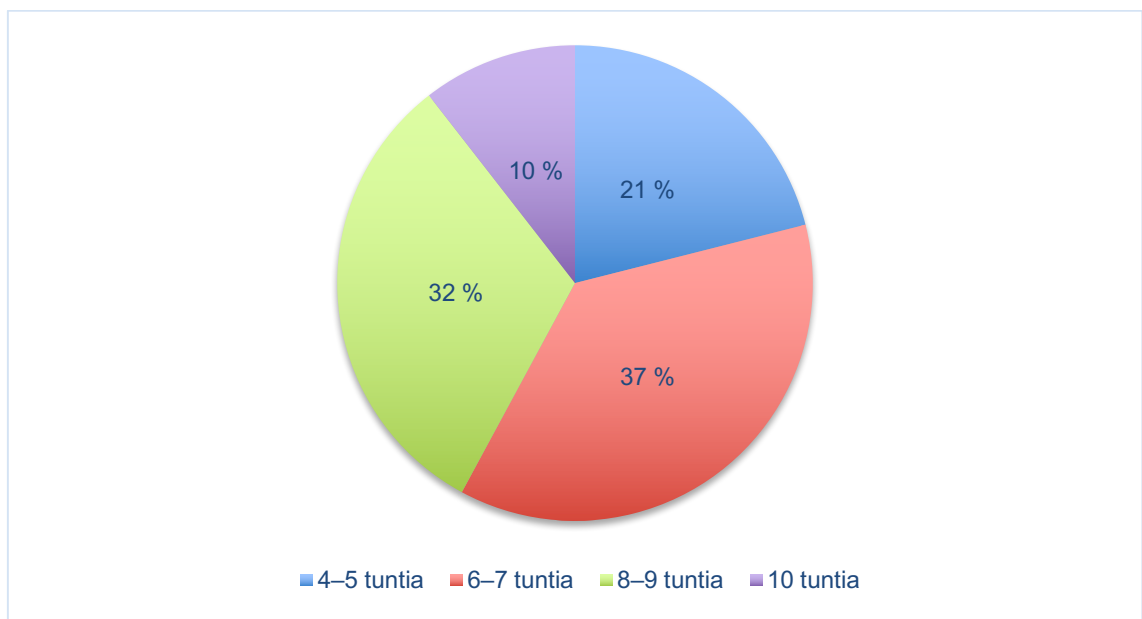
Keskimäärin vastanneet olivat olleet alalla 3,76 vuotta.

4.2 Työmäärät

Vastaajien työmääriä kartoitettiin yhteensä kuudella suljetulla ja yhdellä avoimella kysymyksellä.

4.2.1 Työpäivien pituus

Kyselyyn vastanneiden freelancer-toimittajien työpäivät olivat keskimäärin 7,1 tunnin mittaisia, kun standardiksi mielletään usein 7,5 tai 8 työtuntia päivässä.

Kuvio 2. Työpäivien pituudet keskimäärin.

37 prosenttia vastaajista kertoi työpäiviensä olevan keskimäärin 6–7 tunnin mittaisia. Alle 6 tunnin mittaisia työpäiviä kertoi tekevänsä 21 prosenttia vastanneista. Keskimäärin 8–9 tuntia työpäiviinsä käytti 32 prosenttia vastaajista. Kymmenesosa arvioi työpäiviensä keskimääräiseksi pituudeksi 10 tuntia. (Ks. Kuvio 2.)

Taulukko 2. Työpäivien pituudet ja vuodet alalla.

	1-2 vuotta alalla	3-4 vuotta alalla	5 vuotta alalla	Kaikki yhteensä
miehet	9,0	8,0	6,5	7,8
naiset	8,3	6,6	6,3	6,9
Kaikki yhteensä	8,6	6,9	6,4	7,1

Kuten yllä olevasta taulukosta selviää, aineiston valossa miehet tekevät hieman pidempää työpäivää kuin naiset. Kyselyyn vastanneiden naisten työpäivän pituus on keskimäärin 6,9 tuntia, kun miehet ahertavat töiden parissa lähes tunnin pidempään, keskimäärin 7,8 tuntia päivässä.

Pisintä työpäivää näyttävät tekevän kaikista tuoreimmat keltanokat. Yhdestä kahteen vuoteen alalla olleet vastaajat työskentelivät keskimäärin 8,6 tuntia päivässä, kun taas 5 vuotta alalla olleiden työpäivä on keskimäärin vain 6,4 tunnin mittainen.

4.2.2 Viikkotuntimäärät

Vastaajat työskentelivät keskimäärin 34,1 tuntia viikossa, eli hieman vähemmän kuin tavalliseksi työviikoksi usein mielletään. Pienin mainittu viikkotuntimäärä oli 12 tuntia ja suurin 60 tuntia.

Taulukko 3. Keskimääräiset viikkotuntimäärät.

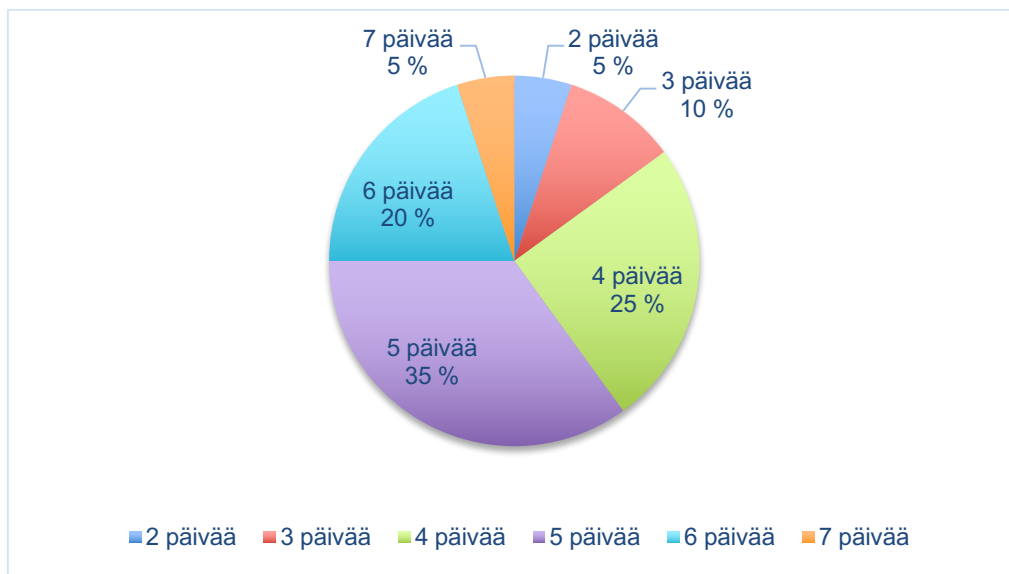
Vastaajien osuus	Keskimääräinen viikkotuntimäärä
4 vastaajaa (23,5 %)	12–20 tuntia
4 vastaajaa (23,5 %)	21–30 tuntia
4 vastaajaa (23,5 %)	31–40 tuntia
3 vastaajaa (17,64 %)	41–50 tuntia
2 vastaajaa (11,76 %)	51–60 tuntia

23,5 prosenttia vastaajista kertoi työskentelevänsä keskimäärin 12–20 tuntia viikossa. Yhtä suuri osuus vastaajista arvioi viikoittaiseksi työajakseen 21–30 tai 31–40 tuntia viikossa.

Noin 18 prosenttia vastaajista kertoi viikoittaisen työmääränsä yltävän keskimäärin 41–50 tuntiin viikossa, ja 12:lla prosentilla keskimääräisen työviikko venyi peräti 51–60 tunnin mittaiseksi.

4.2.3 Viikoittaisten työpäivien määrä

Vastaajat työskentelivät keskimäärin 4,7 päivänä viikossa. 35 prosenttia vastaajista työskenteli normaalien toimistotyöläisten tapaan viitenä päivänä viikossa. (Ks. Kuvio 3.)

Kuvio 3. Työpäivien määrä viikossa.

Työpäivien määrä viikossa kasvoi melko lineaarisesti viikoittaisten työtuntien kasvaessa, kuten alla olevasta taulukosta voidaan havaita.

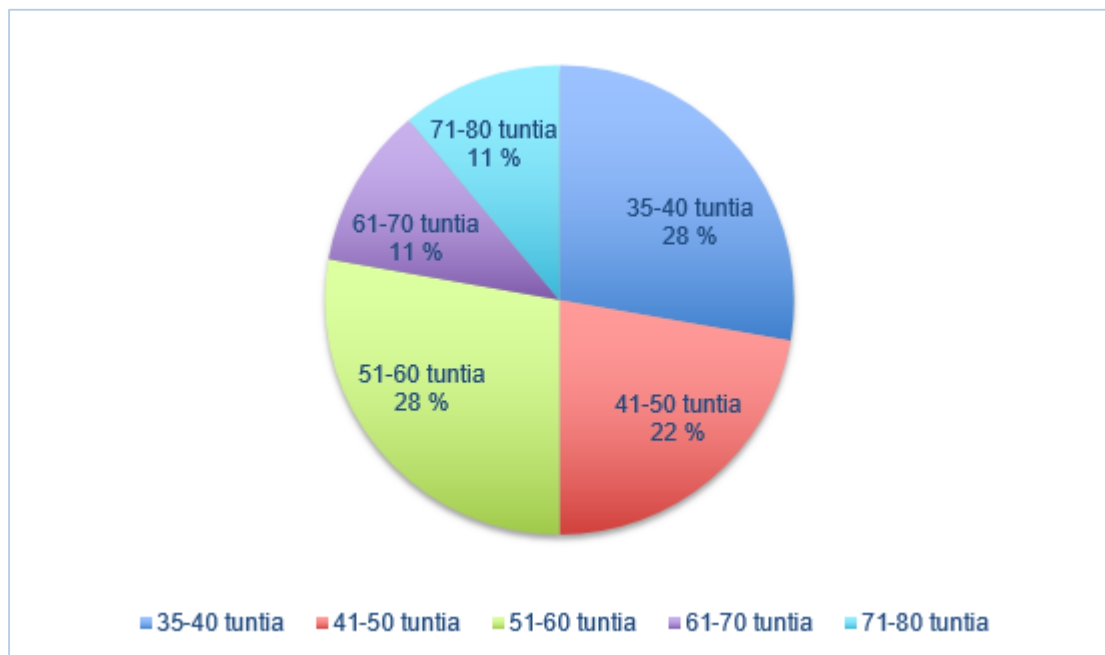
Taulukko 4. Työpäivien määrän suhde viikkotyöntunteihin.

Viikkotunnit	12-20 tuntia viikossa	21-30 tuntia viikossa	31-40 tuntia viikossa	41-50 tuntia viikossa	51-60 tuntia viikossa	Kaikki yhteensä
Työpäivien määrä / vko	3 päivää	4,5 päivää	5 päivää	5,3 päivää	6,5 päivää	4,7 päivää

Mitä enemmän viikkoon sisältyi työtunteja, sitä enemmän päiviä työskentelyyn viikoittain käytettiin.

4.2.4 Suurin vuosittainen viikkotuntimäärä

Vastaajien suurin vuosittainen viikkotuntimäärä on aineiston perusteella keskimäärin 54,3 tuntia viikossa. 28 prosenttia vastaajista mainitsi suurimmaksi vuosittaiseksi viikkotuntimääräkseen maltilliset 35–40 tuntia viikossa, mutta yhtä suuri prosentuaalinen määrä mainitsi työskentelevänsä viikon aikana enimmillään 51–60 tuntia. Yhteensä 22 prosenttia vastaajista kertoi työskentelevänsä kiireisimpinä aikoina jopa 61–80 tuntia viikossa. (Ks. Kuvio 4.)

Kuvio 4. Suurimmat vuosittaiset viikkotuntimäärät.

Suurin vuosittainen viikkotuntimäärä esiintyi keskimäärin noin kuusi kertaa vuodessa. Alla olevassa taulukossa 5 on eritelty suurimpien viikkotuntimäärien esiintymiskerrat vuodessa sen mukaan, kuinka pitkää työviikkoa vastaajat enimmillään ilmoittivat tekevänsä.

Taulukko 5. Suurimpien vuosittaisten viikkotuntimäärien esiintymiskerrat.

Suurin tuntimäärä / vko	35-45	46-55	56-65	66-75	76-80	Kaikki yhteensä
Esiintyy keskimäärin	9,7 krt/vuosi	3,6 krt/vuosi	4,4 krt/vuosi	3,0 krt/vuosi	5,5 krt/vuosi	5,9 krt/vuosi

Aineiston valossa on huomionarvoista, mutta ehkä jokseenkin yllätyksetöntä, että jos vuoden suurin viikkotuntimäärä erosi vain vähän tavanomaiseksi mielletystä viikkotuntimäärästä, suurin tuntimäärä toistui useammin kuin silloin, jos vuoden suurin viikkotuntimäärä oli huomattavan korkea.

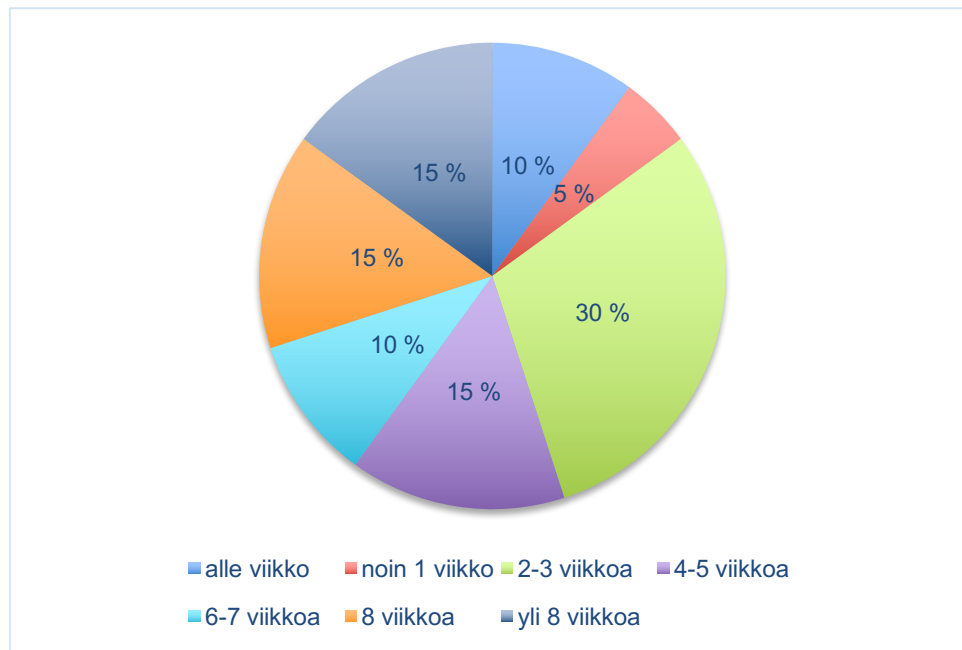
Ne vastaajat, joiden vuoden suurin viikkotuntimäärä jäi 35–45 työtuntiin, kertoivat suurimman tuntimäärän toteutuvan 9,7 kertaa vuodessa, kun taas he, joiden vuoden korkein viikkotuntimäärä kipusi 66–75 tuntiin, kertoivat korkeimman tuntimäärän toistuvan vain kolme kertaa vuodessa. (Ks. Taulukko 5.)

Yllättävää kuitenkin on, että suurimpien työrupeamaviikkojen vuosittaiset esiintymiskerrat eivät lineaarisesti vähentyneet suurimpien viikoittaisten työtuntien kasvaessa. Esimerkiksi 76–80 tunnin työviikot toistuvat aineiston valossa useammin kuin 46–55 tunnin työviikot. Kaikista pisimpiä viikkoja tekevät siis tekevät pitkiä viikkoja suhteellisen usein.

4.2.5 Loman määrä

30 prosenttia vastaajista lomaili vuoden aikana yhteensä 2–3 viikkoa. (Ks. Kuvio 5.)

Kuvio 5. Vuosituisen loman määrä.

Alle viikon lomaili vain kymmenesosa, ja noin viikon verran ehti lomailla 5 prosenttia vastaajista.

15 prosenttia vastaajista lomaili vuosittain noin 4–5 viikkoa ja kymmenesosa 6–7 viikkoa. Yhteensä jopa 30 prosenttia kyselyyn vastanneista ehti lomailla vuosittain joko 8 tai yli 8 viikkoa.

4.2.6 Avoimissa vastauksissa esiintyneet teemat

Kun vastaajia pyydettiin kertomaan työmäärästään vapaasti, vastauksista nousi esiin sisällönanalyysin perusteella yhteensä seitsemän teemaa.

Työskentely & lomailu kysynnän mukaan

Yhteensä kuusi henkilöä pohti vastauksissaan sitä, että freelancer-työskentelyn tahti riippuu pitkälti työn kysynnästä. Jos töitä on, niitä tehdään, ja kun niitä on vähemmän, on mahdollista lomailla. Alla muutama esimerkki kysynnän tematiikkaa käsitelleistä vastauksista:

– – Lomailen silloin kun ei ole töitä. Yleensä kesällä ja joulunaikaan tulee taukoa tilauksiin ja lomailen. – – Lomia saattaa yllättäen tulla kesken kiireisimmän sesongin. (42-vuotias nainen)

Työskentelen sen mukaan, miten töitä riittää. Jos on hiljaisempaa, pidän lomaa. Joskus tulee ruuhkaviikkoja, joihin joudun työskentelemään kellon ympäri. Esimerkiksi viime viikolla tein 8 päivää putkeen töitä yli 10h päiviä. Sen vastapainoksi tämä viikko on hiljaisempi ja työtunteja kertynee noin 20. (23-vuotias nainen)

Vaikeus erottaa työ- ja vapaa-aika

Kuudessa vastauksessa pohdittiin työn epämääräisyyttä – työajan erottaminen vapaaajasta koettiin hankalaksi.

En mitenkään pysty vastaamaan, että kuinka monta tuntia työskentelen. Se on niin älyttömän epämääräistä. Enimmäkseen teen haastattelut puhelimitse ja sitten kirjoitan. Notkun epämääräisesti netin, somen ja työnteon välillä, ajankulutus on epäselvää. Jos on kiire, juttu syntyy hetkessä. Jos ei ole kiirettä, aika menee vetelehtiessä. Juttukeikalla ei vetelehditä ja keikkoihin kuluva aika on helpompi laskea. Voi olla, että minulle tekisi hyvää joutua taas hetkeksi tiukkatahtiseen toimitukseen. Silti jutut valmistuvat ja palkkaakin saan. Aikakäsitys vain on tarveltynyt tässä pitkän free-uran varrella. – –. (42-vuotias nainen)

Kotona työskennellessä tuntimäärästä ja työajasta on vaikeaa pitää kiinni. Kirjoittamieni juttujen aiheet kiinnostavat yksityiselämässäkin, joten monesti tuntuu olevan valmiudessa kellon ympäri. (28-vuotias nainen)

Työnteon vapaus

Neljässä vastauksessa pohdittiin freelancer-työn vapauden sallimia hyviä asioita, kuten mahdollisuutta pitää vapaata silloin, kun itsestä siltä tuntuu.

– – Vapaata voi viikolla, vapaa päiviä voi pitää kun haluaa. Työtahdin voi myös itse määrittää. – – (39-vuotias nainen)

– – sen tiedän, että teen keskimäärin vähemmän töitä kuin ollessani palkkatöissä :) Ja työn tekeminen on kivempaa ja vapaampaa. (35-vuotias nainen)

Vapaa-aikaa vain vähän

Kolmessa vastauksessa todettiin, että vapaa-aika jää freelancer-toimittajan työssä vähäiseksi.

Pyrin tekemään töitä sen eteen, että olisi selkeästi vapaapäiviä, mutta sellainen ei ole pitkään aikaan ollut mahdollista. Vapaapäivä onnistuu ainoastaan juhlapyhinä, jouluna, pääsiäisenä ja juhannuksena - vaikka helposti silloinkin on tunne, että töitä pitäisi tehdä tai olla valmis tekemään töitä. Kun jossain jotain tapahtuu, tulee tunne, että kohta soitetaan tai pitäisikö jo olla menossa. Kun tekee sekä uutistyötä että aikakauslehtien taustoittavia juttuja, on vapaa-aika minimissä. (41-vuotias nainen)

Viime jouluna 2 vapaapäivää, pääsiäisenä 1. (52-vuotias nainen)

Mahdollisuus pitää lomaa

Kolmessa vastauksessa kerrottiin, että kesällä on aikaa pidemmälle lomajaksolle.

– – Tavallisesti pidän 4-5 viikon kesäloman heinäkuussa. Toisinaan loma saattaa alkaa jo juhannuksen jälkeen tai jatkua elokuun puolelle. – – (57-vuotias nainen)

Kaksi vastaajaa kertoi pitävänsä lomaa säännöllisesti myös talvisin.

– – Lisäksi pidän yleensä viikon verran syyslomaa ja viikon verran talvilomaa sekä lomailen esim. joulun ja uudenvuoden välipäivät. Näiden lomien lisäksi pidän yksittäisiä lomapäiviä, pidennettyjä viikonloppuja yms. (57-vuotias nainen)

Loman taloutta kiristävä vaikutus

Yksi vastaaja pohti, että lomaa saattaa tulla töiden puutteen vuoksi koska vain, mutta että se tarkoittaa freelancerille kukkaron nyörien kiristämistä.

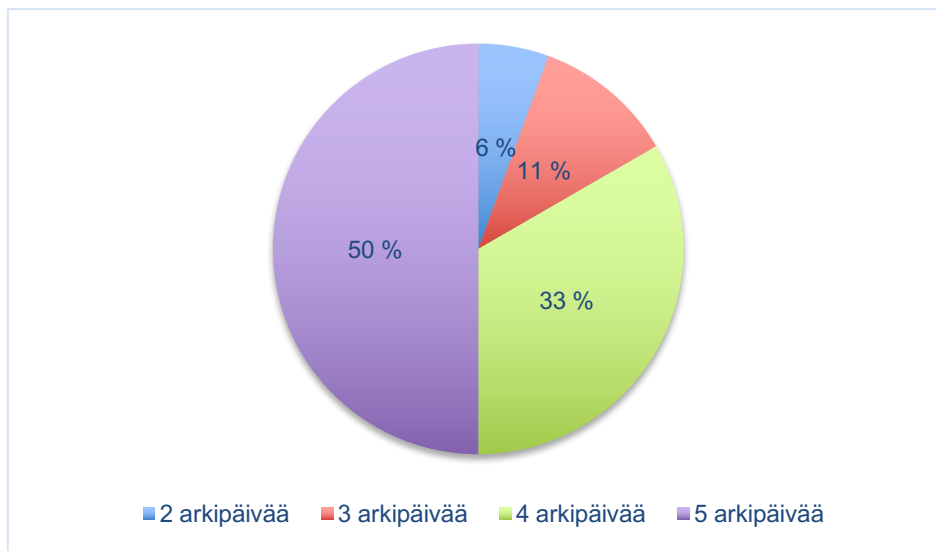
Työhön liikaa aikaa suhteessa palkkioon

28-vuotias nainen pohti vastauksessaan sitä, että työhön tulee joskus käytettyä liikaa aikaa suhteessa palkkion määrään.

Kun saa hyvän flow'n on vaikeaa lopettaa. Joskus inspiraation kiinnisaamisessa tai taustamateriaalin etsimisessä voi kestää turhan kauan suhteutettuna palkkion määrään ja työhön käytettävään aikaan.

4.3 Työajat

Kyselyyn vastanneet työskentelivät keskimäärin neljänä arkipäivänä viikossa. Puolet vastanneista kertoi työskentelevänsä yleensä kaikkina viikon viitenä arkipäivänä. (Ks. Kuvio 6.)

Kuvio 6. Arkityöpäivien määrä viikossa.

Viikonloppuisin vastaajat työskentelivät keskimäärin 2,3 kertaa kuussa.

Taulukko 6. Työviikonloppujen (lauantai ja/tai sunnuntai) määrä kuukaudessa.

1 viikonloppua / kk	29 %
1,5 viikonloppua / kk	6 %
2 viikonloppua / kk	23,5 %
3 viikonloppua / kk	23,5 %
4 viikonloppua / kk	18 %
Vastaajia yhteensä	17 (100 %)

Kuten yllä olevasta taulukosta 6 selviää, 29 prosenttia vastaajista kertoi työskentelevänsä viikonloppuisin keskimäärin vain kerran kuussa. Neljänä viikonloppuna kuukaudessa kertoi työskentelevänsä 18 prosenttia vastaajista.

4.3.1 Työpäivien yhtenäisyys

Alla olevasta taulukosta 7 selviää, kuinka monesta erillisestä työskentelyjaksosta vastaajien työpäivät koostuvat ja kuinka usein. Jaksolla tarkoitetaan tässä yhteydessä yhtenäistä työskentelyjaksoa, jolla on selkeä alku ja loppu.

Taulukko 7. Työpäivien jakautuminen jaksoihin.

	Yhdestä jaksosta	Kahdesta jaksosta	Useammasta kuin kahdesta jaksosta
Ei koskaan	1 (5,6 %)	2 (11,1 %)	4 (22,2 %)
Harvemmin kuin kerran kuussa	1 (5,6 %)	2 (11,1 %)	0 (0 %)
Noin kerran kuussa	0 (0 %)	1 (5,6 %)	0 (0 %)
Muutaman kerran kuussa	2 (11,1 %)	2 (11,1 %)	1 (5,6 %)
Noin kerran viikossa	0 (0 %)	2 (11,1 %)	1 (5,6 %)
2–3 kertaa viikossa	5 (27,8 %)	4 (22,2 %)	4 (22,2 %)
4–5 kertaa viikossa	5 (27,8 %)	0 (0 %)	2 (11,1 %)
6–7 kertaa viikossa	1 (5,6 %)	1 (5,6 %)	3 (16,7 %)

Yhdestä yhtenäisestä jaksosta työpäivänsä koosti ainakin joskus yhteensä 14 vastaajaa 18:sta. Suurin osa, yhteensä 55,6 prosenttia vastaajista, kertoi, että heidän työpäivänsä koostuu yhdestä yhtenäisestä jaksosta keskimäärin kahdesta viiteen kertaan viikossa.

Kahdesta erillisestä jaksosta työpäivänsä ainakin silloin tällöin koosti yhteensä 66,6 prosenttia vastaajista. 22,2 prosenttia vastaajista työskenteli kahdessa erillisessä jaksossa keskimäärin 2–3 kertaa viikossa. Muutaman kerran kuussa tai noin kerran viikossa työpäivänsä kahteen osaan jakoi yhteensä 22,2 prosenttia vastaajista. Yksi vastaaja kertoi työskentelevänsä kahdessa jaksossa päivittäin, jopa 6–7 kertaa viikossa.

Yhteensä 61 prosenttia vastaajista kertoi työpäivänsä koostuvan ainakin joskus useammasta kuin kahdesta jaksosta. Yhteensä 50 prosenttia vastaajista kertoi työpäivänsä koostuvan useammasta kuin kahdesta jaksosta jopa 2–7 kertaa viikossa.

Aineiston valossa näyttääkin siltä, että vaikka perinteinen yhden yhtenäisen jakson työpäivä näyttää olevan freelancer-toimittajien keskuudessa suosittu, myös kahdesta tai useammasta jaksosta koostuville työpäiville on tekijänsä.

4.3.2 Kellonajat

Kyselyn valossa näyttää siltä, että freelancer-toimittajien työskentely rajoittuu virka-aikaan, joka on tässä opinnäytetyössä määritelty aikavälille 8–17, keskimäärin muutama päivänä viikossa.

Taulukko 8. Työskentely virka-aikaan.

0 päivänä viikossa	29,41%
1–2 päivänä viikossa	17,65 %
2,5–4 päivänä viikossa	41,18 %
5 päivänä viikossa	11,76 %

Reilut 29 prosenttia vastaajista kertoi, ettei työskentely rajoitu lainkaan virka-aikaan. (Ks. Taulukko 8.) Noin 18 prosenttia vastasi työskentelevänsä vain virka-ajan puitteissa yhdestä kahteen päivänä viikossa.

Yhteensä reilut 40 prosenttia vastaajista kertoi työskentelynsä rajoittuvan virka-aikaan 2,5–4 päivänä viikossa. 11 prosenttia vastaajista kertoi työskentelevänsä virka-ajan puitteissa viitenä päivänä viikossa.

Virka-ajan ulkopuolella työskenneltiin kyselyn valossa keskimäärin kolmena päivänä viikossa.

Taulukko 9. Työskentely virka-ajan ulkopuolella.

	Klo 17–21	Klo 21–01	Klo 01–05	Klo 05–08
En koskaan	0 (0 %)	4 (25 %)	10 (58,9 %)	11 (64,7 %)
Harvemmin kuin kerran kuussa	1 (5,6 %)	0 (0 %)	4 (23,5 %)	1 (5,9 %)
Noin kerran kuussa	2 (11,1 %)	2 (12,5 %)	3 (17,6 %)	1 (5,9 %)
Muutaman kerran kuussa	6 (33,3 %)	4 (25 %)	0 (0 %)	1 (5,9 %)
1–2 kertaa viikossa	6 (33,3 %)	4 (25 %)	0 (0 %)	2 (11,7 %)
3–4 kertaa viikossa	2 (11,1 %)	2 (12,5 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
5–7 kertaa viikossa	1 (5,6 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	1 (5,9 %)

Taulukosta 9 selviää, että kaikki vastaajat kertoivat työskentelevänsä ainakin joskus kello 17:n ja 21:n välillä – yleensä muutaman kerran kuussa tai yhdestä kahteen kertaan viikossa.

21:n ja 01:n välillä kertoi työskentelevänsä ainakin silloin tällöin yhteensä 75 prosenttia vastaajista. Suurin osa heistä työskenteli tähän aikaan joko muutaman kerran kuussa tai 1–2 kertaa viikossa.

Aamuyöllä, yhden ja viiden välillä, töiden parissa ahersi ainakin silloin tällöin reilut 40 prosenttia vastaajista. Neljä vastaajaa kertoi työskentelevänsä tällä aikavälillä harvemmin kuin kerran kuussa ja kolme vastaajaa noin kerran kuussa.

Aikaisin aamulla, kello viiden ja kahdeksan välillä, kertoi työskentelevänsä yhteensä vain noin kuusi vastaajaa 18:sta. Kaksi heistä työskenteli aamun aikaisina tunteina harvemmin kuin kerran kuussa tai kerran kuussa. Muutaman kerran kuussa tai 1–2 kertaa viikossa tähän aikaan työskenteli yhteensä kolme vastaajaa. Yksi vastaaja kertoi ahertavansa aamun aikaisina tunteina viidestä seitsemään kertaan viikossa.

4.3.3 Avoimissa vastauksissa esiintyneet teemat

Töitä joskus iltaisin

Neljästä vastauksesta nousi esiin se, että töitä tulee tehtyä myös ilta-aikaan.

Joskus kirjoitan juttuja myöhään illalla. (32-vuotias nainen)

– – Välillä teen myös iltakeikkoja, jolloin työpäivä venyy iltaan. (23-vuotias nainen)

Pyrkimys työskennellä virka-aikaan

Kolme vastaajaa pohti kirjoituksissaan, että pyrkii työssään noudattamaan virka-aikoja.

Pyrin noudattamaan työssäni ns. virka-aikaa, eli yleensä aloitan työpäivän klo 8-9 ja lopetan sen klo 16:n maissa. (57-vuotias nainen)

Pyrin työskentelemään päivittäin n. 10-16 ahkerasti, – – (32-vuotias nainen)

Epämääräiset, vaihtelevat työajat

Kahdessa vastauksessa käsiteltiin sitä, että freelancerina työajat ovat väistämättä melko epämääräiset, ja että ne vaihtelevat riippuen työtilanteesta.

Pidempi tauko keskellä päivää

Kaksi vastaajaa kertoi ajautuvansa usein pitämään pidemmän tauon keskellä työpäivää.

Pyrin työskentelemään päivittäin n. 10-16 ahkerasti, mutta todellisuus menee usein jonnekin 9-12 ja 17-20 välille. (32-vuotias nainen)

Aloitukset aikaisin aamulla

Yksi vastaaja kertoi aloittavansa työt mielellään jo aikaisin aamulla, 6–7 aikaan.

Iltapainotteiset työajat

23-vuotias nainen kertoi päivittäisten työaikojensa painottuvan iltoihin.

Työskentelen päivittäin klo 16-23.

Työpäivän jakautuminen useampaan jaksoon

Yksi vastaaja kertoi työskentelevänsä silloin tällöin esimerkiksi kolmessa erillisessä jaksossa.

Työskentelen] Aikataulujen ja työtilanteen mukaan, esim. 8-11, 12-15, 16-19. (64-vuotias nainen)

4.4 Tyytyväisyys työaikoihin ja -määriin

Reilut 40 prosenttia vastaajista oli tyytyväisiä työnsä määrään. Yhtä suuri osuus vastaajista koki töitä olevan hieman liian vähän. Kaksi vastaajaa koki, että töitä on hieman liikaa ja yksi, että töitä on aivan liian vähän. Aivan liikaa töitä ei ollut kenelläkään vastaajista. (Ks. Taulukko 10.)

Taulukko 10. Tyytyväisyys työmäärään.

	Vastaajien määrä
Aivan liian vähän töitä	1 (6 %)
Hieman liian vähän töitä	7 (41 %)
Sopivasti töitä	7 (41 %)
Hieman liikaa töitä	2 (12 %)
Aivan liikaa töitä	0 (0 %)

Työmääriin kaivattiin avoimissa vastauksissa seuraavia muutoksia:

Enemmän tai hieman enemmän töitä

Yhteensä kuusi vastaajaa mainitsi avoimessa vastauksessaan, että kaipaisi lisää töitä.

Haluaisin yhden pitkäaikaisen toimeksiannon lisää. (26-vuotias nainen)

Töitä voisi kaikenkaikkiaan olla vähän enemmän. – – (23-vuotias nainen)

Tänä vuonna työmäärä on vähentynyt, koska kaksi asiakasyritystä on taloudellisista syistä vähentänyt tilauksia. Pystyisin tekemään ja haluaisin tehdä enemmän töitä, sillä nyt tiedossa olevalla työmäärällä myyntini laskee tuntuvasti viime vuodesta. – – (57-vuotias nainen)

Tasaisempi työtahti

Kiirepiikit ja pitkät hiljaiset jaksot häiritsivät kolmea vastaajaa.

Töitä pitäisi olla tasaisemmin – –. Nyt tulee kiirepiikkejä ja työttömiä aikoja. (42-vuotias nainen)

Parempaa palkkaa tehdystä työstä

Kaksi vastaajaa mainitsi erikseen, että palkkioiden tulisi olla nykyistä suurempia.

– – tarvitsisin nykyisestä työstäni suurempaa palkkaa. (32-vuotias nainen)

– – Jotta tilanne paranisi, pitäisi työstä voida laskuttaa paremmin, edes sitä tasoa, mitä on ollut vuosi sitten. Mutta taksat vain pienenevät. – –. (41-vuotias nainen)

Juttuihin liikaa aikaa suhteessa palkkioon

Kaksi vastaajaa arvioi käyttävänsä työhönsä liikaa aikaa suhteessa palkkioon.

– – ne työt, joita. Saa, on aina vain isompitöisiä, eikä niistä kuitenkaan voi laskuttaa käytetystä ajasta. Ei saa laskuttaa matka-ajasta, suunnittelusta, asian haltuun otosta, järjestelyistä, ideoinnista, taustatyöstä. Pelkästään juttuideoiden tuottamiseen ja myyntityöhön menee valtavasti aikaa. Ajatteluunkin on varattava aikaa, erilaisten asioiden miettimiseen ja ideointiin on myös käytettävä aikaa - jotta voi tehdä juttuideoita ja jotta voi työllistää itsensä. Lisäksi pitää koko ajan kouluttautua, etsiä koulutuksia, huoltaa laitteita ym. Eli työtä tekee valtavasti, mutta siitä ei vaan voi laskuttaa. – – On siis ideoitava aina vain enemmän aiheita, jotka on helppo ja nopea toteuttaa - jotta ne on edullista tehdä. – – (41-vuotias nainen)

– – Valitettavasti uutena alalla, työskentelen omasta mielestäni aika hitaasti. Käytän juttuihin liikaa aikaa suhteessa palkkioon. – – (28-vuotias nainen)

Vähemmän aikaa turhaan odotteluun ja yhteydenottoihin

47-vuotias nainen pohti vastauksessaan seuraavaa:

– – turha odottelu, turhat yhteydenotot ja kaikki muukin turha on vaan niin TURHAA!

Vähemmän töitä

Yksi vastaaja toivoi, että töitä olisi hieman vähemmän.

Teen tällä hetkellä liikaa töitä, pitäisi päästää toisista työpaikoista irti ja yrittää keskittyä yhteen hommaan kunnolla. Näin jäisi aikaa hoitaa suhteita, kotoa ja omaa hyvinvointia. Sitä jotenkin vain haluaa ehdoin tahdoin pitää kiinni kaikista töistä. (28-vuotias nainen)

Noin 52 prosenttia vastaajista oli erittäin tyytyväisiä tai tyytyväisiä työaikoihinsa. 24 prosenttia vastaajista koki, että työajoissa olisi parannettavaa. (Ks. Taulukko 11.)

Taulukko 11. Tyytyväisyys työaikoihin.

	Vastaajien määrä
Erittäin tyytyväinen	4 (23,5 %)
Tyytyväinen	5 (29 %)
Ei tyytymätön eikä tyytyväinen	4 (23,5 %)
Tyytymätön	2 (12 %)
Erittäin tyytymätön	2 (12 %)

Kaksi vastaajaa kertoi olevansa kiitollisia free-työn suomasta valinnanvapaudesta, mutta myös seuraavia muutoksia toivottiin:

Vapaa- ja työajan parempi erottaminen

Kaksi vastaajaa koki työ- ja vapaa-ajan erottamisen nykyisessä tilanteessa hankalaksi.

Oma ajanhallinta ja vapaa-ajan erottaminen työajasta ei oikein onnistu. (32-vuotias nainen)

Haluaisin tasapainoa vapaa-ajalle ja selkeämmin erottaa työajan elämässäni. – – (41-vuotias nainen)

Selkeyttä työaikoihin

Yksi koki työpäivien vaihtelevat pituudet epämieluisiksi, toinen harmitteli työpäivien yleistä epämääräisyyttä ja kolmas koki työajat sosiaalisia suhteita rajoittaviksi.

Välillä töitä ei ole kuin muutamaksi tunniksi ja välillä taas päivät venyvät hullun pitkiksi. En ole vielä onnistunut ratkaisemaan mistä tämä johtuu. (26-vuotias nainen)

Työaikani ovat epämääräiset ja se on osittain oma syy, kun vetelehdin siihen saakka että tulee kiire. Osittain epämääräisyys johtuu siitä, että haastattelen silloin kun haastateltaville sopii ja kiirehdin silloin, kun jutun tilaajalle sopii. (42-vuotias nainen)

Sosiaalinen elämä kärsii työajoista. (29-vuotias nainen)

Työajat selväksi toimeksiantajille

32-vuotias nainen toivoi toimeksiantajien ymmärtävän, ettei hän ole aina saavutettavissa.

Toivoisin, että toimeksiantajat eivät olettaisi, että teen viikonloppuisin töitä. Esimerkiksi etteivät he pyytäisi perjantai-iltapäivänä korjauksia juttuun ja uutta versiota maanantaiaamuksi. Olen onnistunut opettelemaan pois viikonlopputöistä kuitenkin melko hyvin.

5 Johtopäätökset ja pohdintaa

Muun muassa Savolainen (haastattelu 7.6.2016) ja Torppa (2013, 24) ovat maininneet, että freelancer-työlle on ominaista vaihtelevuus ja epäsäännöllisyys. Tämäkään opinnäytetyö ei kykene kumoamaan väitettä, sillä tulosten valossa näyttää siltä, että tapoja tehdä töitä on lähes yhtä paljon kuin tekijöitä.

Keräämäni aineisto tukee aikaisemmin kerättyä tietoa (Savolainen, haastattelu 7.6.2016) myös siinä mielessä, että näyttää siltä, että kun töitä on, niitä tehdään, ja kun työrintamalla on hiljaista, lomillaan – tai sitten itketään ja lomillaan.

Suomen Journalistiliiton toteuttaman freelancereiden työmarkkinatutkimuksen (2014, 6 & 8–9) mukaan vapaat toimittajat käyttivät työhönsä keskimäärin 32 tuntia viikossa. Tämän tutkimuksen valossa aloittelevien freelancer-toimittajien työviikko on hieman pidempi, keskimäärin 34 tunnin mittainen.

Pisintä työpäivää näyttävät keräämäni aineiston valossa puurtavan kaikista tuoreimmat keltanokat. Vuodesta kahteen vuoteen alalla olleet vastaajat työskentelivät keskimäärin 8,6 tuntia päivässä, kun taas 5 vuotta alalla olleiden työpäivä on keskimäärin vain 6,4 tunnin mittainen. Tulos tukee Savolaisen (haastattelu 7.6.2016) väitettä siitä, että etenkin uraansa aloittelevat free-toimittajat panostavat usein työhönsä täysillä.

Vastaajien työajat vaihtelivat roimasti. Työtä tehdään paljon arkena, mutta myös viikonloppuisin työskennellään keskimäärin 2,3 kertaa kuussa. Kyselyyn vastanneiden free-toimittajien työnteko ei rajoitu virka-aikaan, vaan töitä tehdään myös iltaisin, aikaisin aamulla ja tarpeen vaatiessa vaikkapa keskellä yötä.

Monet kyselyyn vastanneista arvostivat vastaustensa perusteella free-työn valinnanvapautta. Noin 40 prosenttia vastaajista oli tyytyväisiä työmääräänsä ja reilut 50 prosenttia työaikoihinsa, mutta toisaalta koettiin, että töitä on liikaa tai liian vähän (Ks. Taulukko 10). Freelancereiden työmarkkinatutkimuksen (Suomen Journalistiliitto 2014, 6) mukaan lähes puolet freelancer-toimittajista koki olevansa alityöllistettyjä. Myös tässä tutkimuksessa 47 prosenttia vastaajista koki, että töitä on liian vähän.

Myös työaikoihin kaivattiin selkeyttä. Kuten esimerkiksi Lintula ja Valkama (2009, 145) kirjoittavat, työ- ja vapaa-aika näyttävät freelancer-työssä sekoittuvan turhan helposti.

Pelkkään lopputulokseen perustuva hinnoittelu koetaan tämänkin tutkimuksen valossa riittämättömäksi – toimittajan työssä kun ajattelu, ideointi, taustatyöt ja haastateltavien kontaktointi kuuluvat olennaisesti työnkuvaan.

On paradoksaalista, että vaikka osa vastaajista oli tyytymättömiä juuri pelkän lopputuloksen punnitsemiseen, Tuominen ja Pohjakallio (2013, 95) uskovat juuri tämänkaltaiseen malliin, jossa ajan mittaamisesta siirrytään aikaansaamisen mittaamiseen. Toimittajan työn kannalta on mielenkiintoista, miten lopputuloksen mittaaminen käytännössä tapahtuisi – millainen työn tulos olisi toista arvokkaampi ja miksi?

Joka tapauksessa myös tämän opinnäytetyön valossa freelancer-toimittajan työ näyttyy tänä päivänä hämmentävän samankaltaisena kuin Tuomisen ja Pohjakallion (2013, 99) mainitsema ihannetilanne, jossa työtä tehdään, kun sitä on tarjolla, ja kun tehtävät on hoidettu, levätään.

Työsuhteinen toimittaja ja yrittäjän asemassa oleva free-toimittaja ovat työmarkkinoilla lopulta melko eriarvoisissa asemissa. Työsuhteisia toimittajia suojelee sekä työehtosopimus että työaikalaki, ja heille maksetaan lopputuloksen sijaan käytännössä ajasta, jonka he työtehtävissään – tai työpaikallaan - käyttävät. Tietysti hutiloiden tehdystä lopputuloksesta saattaa seurata työsuhteen jatkon tarkempi punnitseminen, mutta työsuhteinen toimittaja ei luultavasti menetä elantoaan esimerkiksi yhden epäonnistuneen jutun perusteella, kun freelancer-toimittajan kohdalla näinkin tyyliä voi joskus käydä.

Vaikka free-työ on epävarmaa ja useiden sopimusten tavoittamattomissa, sen suosio pitää silti pintansa ja saattaa olla jopa kasvamaan päin. Oman itsensä herruus koetaan freetyön ehdottomaksi eduksi. Toisaalta myös epävakaa työmarkkinat ja vakituisten työpaikkojen puute ajavat ihmisiä vapaan toimittajuuden pariin. Moni saattaakin perustella freelancerituttaan ihan vain sillä, että parempi free-toimittajana kuin ei toimittajana lainkaan.

Koska niin sanotut epätyypilliset työsuhteet näyttävät olevan jatkuvasti lisääntymään päin, olisi erityisen tärkeää, että myös freelancer-toimittajien etua ja jaksamista valvotaisiin nykyistä paremmin.

Edunvalvonta on hankalaa, mutta esimerkiksi Journalistiliitto kokee asiakseen freelancer-toimittajien aseman nykyistä paremman turvaamisen ja pyrkii vastaamaan tarpeeseen muun muassa perustamallaan media-alan osuuskunnalla. Osuuskunnan on tarkoitus toimia jäsentensä työnantajana ja hoitaa myös erinäisiä työnantajavelvollisuuksia, kuten sosiaaliturva- ja eläkemaksujen maksaminen. (Suomen Journalistiliitto 2016.)

Nähtäväksi kuitenkin jää, millaiseksi freelancerin työ tulevaisuudessa muodostuu. Onko vapaa toimittajuus lopulta vain pakon sanelema työmuoto, jonka avulla media-alan työnantajat yhä hanakammin pesevät kätensä heitä koskevista vastuista, vai odottaako freelancereita vihdoinkin uusi, valoisampi tulevaisuus, jossa joku ajaa myös heidän asiaansa?

Lähteet

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Jokinen, Heikki 2014. Vapauden valtakunta: Freelance-journalistin opas. Helsinki: Suomen Journalistiliitto ry.

Jyväskylän yliopisto. Menetelmäpolkuja humanisteille.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja> (luettu 27.5.2016).

Lehdistön työehtosopimus 2014–2016. http://www.journalistiliitto.fi/site/assets/files/7238/lehdiston_tes_2014-2016.pdf (viitattu 22.3.2016).

Lintula, Anni & Valkama, Meri 2009. Nuoren toimittajan eloonjäämisopas. Helsinki: Ajatus Kirjat.

Nurmela, Sakari 2012. SJL:n työmarkkinatutkimus 2012. Espoo: TNS Gallup Oy.

http://www.journalistiliitto.fi/site/assets/files/4514/ty_markkinatutkimus_julkinen_2012.pdf (luettu 17.3.2016).

Ruotsalainen, Petteri 2003. VAPAAT TOIMITTAJAT: Haastattelututkimus freelancer-toimittajien ammatti-identiteetistä. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto, Tiedotusoppi.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/> (luettu 27.5.2016).

Savolainen, Petri 2016. Edunvalvontajohtaja. Suomen Journalistiliitto. Haastattelu: 7.6.2016.

Suomen freelance-journalistit ry -internetsivut 2013a. Miten jäseneksi?

<http://www.freet.fi/tietoa-yhdistyksesta/miten-jaseneksi/> (luettu 25.11.2016).

Suomen freelance-journalistit ry -internetsivut 2013b. Freetyön ostajan opas: Näin ostat free-työtä. <http://www.freet.fi/freetyon-ostajan-opas/> (luettu 17.3.2016).

Suomen freelance-journalistit ry -internetsivut 2013c. Freetyön tietopankki: Yrittäjä vai palkkatyössä? <http://www.freet.fi/freetyon-tietopankki/yrittaja-vai-palkkatyossa/> (luettu 17.3.2016).

Suomen Journalistiliitto 2012. Suomen journalistiliiton freelancer-strategia 2012.

http://www.journalistiliitto.fi/site/assets/files/4523/freestrategia_2012.pdf (luettu 17.3.2016).

Suomen Journalistiliitto 2014. Freelancereiden työmarkkinatutkimus. Espoo: TNS GallupOy. http://www.journalistiliitto.fi/site/assets/files/9311/free_tyomarkkinatutkimus_2014.pdf (luettu 7.6.2016).

Suomen Journalistiliitto 2016. Journalistiliitto perustaa media-alan osuuskunnan – ”Ainutlaatuinen hanke”. <http://www.journalistiliitto.fi/uutiset/journalistiliitto-perustaa-media-alan-osuuskunnan-ainutlaatuinen-hanke/> (luettu 22.11.2016).

Torppa, Tiina 2013. Yksin työskentelevän opas. Helsinki: Talentum.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus & sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuominen, Saku & Pohjakallio, Pekka 2012. Työkirja – Työelämän vallankumouksen perusteet. Helsinki: WSOY.

Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu. Työsuhde: Työaika. <http://www.tyosuojelu.fi/tyosuuhde/tyoaika> (luettu 21.3.2016).

Työaikalaki 9.8.1996/605.

Työsopimuslaki 26.1.2001/55.

Valtioneuvoston internetsivut. Valtion neuvottelutulos 31.5.2016. http://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10623/valtioneuvottelutulos-1 (luettu 23.10.2016).

Liite 1: Internetkyselyn saate ja kysymykset

Kysely lehdistön freelancer-toimittajien työajoista

Perustiedot

Tämän kyselyn vastauksia käytetään Metropolia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyön aineistona. Opinnäyte käsittelee lehdistön freelancer-toimittajien työaikoja ja -määriä.

Voit vastata kyselyyn, jos saat valtaosan elannostasi tekemällä lehdistön freelancer-toimittajan töitä ja olet ollut alalla enintään 5 vuotta.

Vastaamista ei kuitenkaan estä se, että teet töitä myös muihin medioihin.

Kysely suoritetaan anonyyminä, joten yksittäisiä vastaajia ei voida tunnistaa. Vastaamiseen kannattaa varata aikaa 5-15 minuuttia.

Kyselyyn vastaamista saattaa helpottaa, jos varaat viereesi esimerkiksi edellisen vuoden almanakkasi.

Jos jokin vastaamista koskeva asia jää epäselväksi, ota rohkeasti yhteyttä minuun (puh. 050 563 2253 tai taru.tikkanen@metropolia.fi).

Ystävällisesti,

Taru Tikkanen
3. vuoden televisio- ja radiotuotannon opiskelija
Metropolia-ammattikorkeakoulu

Ikä *

 vuotta

Sukupuoli *

Kuinka kauan olet ollut alalla? *

Työmäärä

Kuinka pitkiä työpäiväsi keskimäärin ovat?

 tuntia päivässä

Kuinka monta tuntia työskentelet viikossa keskimäärin?

 tuntia viikossa

Kuinka monena päivänä viikossa työskentelet keskimäärin?

Mikä on suurin vuosittainen viikkotuntimääräsi?

 tuntia viikossa

Kuinka usein suurin vuosittainen viikkotuntimäärä keskimäärin esiintyy?

 kertaa vuodessa

Kuinka monta viikkoa yleensä lomaillet vuodessa?

Kerro vapaasti lisää siitä, milloin ja millaisina aikoina työskentelet:

Kokemuksesi työmäärästäsi

Mitä ajattelet työmäärästäsi?

	Minulla on aivan liian vähän töitä	Minulla on hieman liian vähän töitä	Minulla on sopivasti töitä	Minulla on hieman liikaa töitä	Minulla on aivan liikaa töitä
Työmäärä	☐	☐	☐	☐	☐

Jos koet, että työmääräsi olisi parannettavaa, kerro tarkemmin, mitä tahtoisit muuttaa:

Kokemuksesi työajoistasi

Mitä ajattelet työajoistasi?

	Olen erittäin tyytyväinen	Olen tyytyväinen	En ole tyytymätön enkä tyytyväinen	Olen tyytymätön	Olen erittäin tyytymätön
Työajat	☐	☐	☐	☐	☐

Jos koet, että työajoissasi olisi parannettavaa, kerro tarkemmin, mitä tahtoisit muuttaa:

» [Redirection to final page of KyselyNetti](#)

